

Концептуальні аспекти розбудови комплексної системи економічної безпеки підприємств

Микола Кобільник

*аспірант кафедри управлінських технологій,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: KobilnykMM@krok.edu.ua*

В сучасних економічних умовах комплексна система економічної безпеки підприємства та її розбудова повністю відображають всю складність, комплексність, масштабність процесу забезпечення економічної безпеки підприємства та її функціонування як системи. Комплексна система забезпечення економічної безпеки підприємств – це сукупність взаємопов'язаних заходів організаційно-економічного і правового характеру, здійснюваних з метою захисту діяльності підприємства від реальних або потенційних дій фізичних чи юридичних осіб, які можуть призвести до економічних втрат. На думку О.І. Захарова, М.П. Денисенко, О.А. Кириченко, для успішного вирішення завдання забезпечення економічної безпеки підприємства необхідно в першу чергу розробити теоретичні основи побудови та функціонування систем економічної безпеки підприємства, а також визначити методологію оцінки ефективності діяльності в першу чергу її внутрішніх суб'єктів [1].

Глибокі дослідження в напрямку розробки методологічних засад створення та функціонування систем економічної безпеки підприємства як комплексу проводяться О.І. Захаровим. За його дослідженням, у теперішні часи практично всі підприємства України в ініціативному порядку створили свої системи безпеки, які дозволяють їм з різним ступенем ефективності забезпечувати безпеку своєї діяльності [2]. На думку О.І. Захарова, процес забезпечення економічної безпеки – це діяльність суб'єктів системи економічної безпеки з комплексної протидії реальним і потенційним внутрішнім і зовнішнім небезпекам, і загрозам економічної безпеки підприємства [2]. У статті «Побудова комплексної системи забезпечення економічної безпеки підприємства» О.І. Захаров дав наступне узагальнююче визначення: комплексна система безпеки підприємства – сукупність взаємозалежних організаційних, правових і технічних заходів, спрямованих на зниження і протидію реальним і потенційним, внутрішнім і зовнішнім ризикам і загрозам діяльності підприємства, які можуть привести до істотних економічних втрат, зупинити або загальмувати розвиток підприємства [3]. Комплексний підхід припускає включення в систему безпеки всіх корпоративних ресурсів підприємства, а також потенціалу зовнішніх взаємодіючих державних та недержавних організацій [4]. Особлива роль у комплексній системі безпеки належить штатній службі безпеки підприємства. На неї покладаються плануюча, організаційна, координуюча і інформаційно – забезпечувальна функції. Ефективність діяльності та життєздатності системи економічної безпеки підприємства повністю залежить від злагодженості та системності роботи механізму взаємодії всіх елементів системи економічної

безпеки підприємства [5]. Таким чином, ефективність діяльності СЕБ багато в чому залежить від рівня організації взаємодії в цьому складному питанні. Іншим вектором вивчення системи економічної безпеки підприємства є дослідження параметрів економічної безпеки підприємства, як логістичної системи, та формування у складі ринкового середовища – логістичного середовища, що висвітлені у працях В.Г. Алькеми [6], О.М. Сумець [7].

Проблеми економічної безпеки виникають у кожного підприємства не тільки у кризові періоди, але й в періоди економічної стабільності. При цьому, підприємство вирішує різний комплекс поставлених перед ним завдань. У режимі стабільного функціонування підприємство вирішує проблеми економічної безпеки, що пов'язані із дотриманням певного ритму виробництва, його динаміки та збуту продукції, захисту від нанесення матеріальних та фінансових збитків, захистом від несанкціонованого доступу до службової конфіденційної інформації підприємства, що складає його комерційну таємницю та протидії кримінальним проявам та несумлінній конкуренції. Якщо підприємство ефективно працює та своєчасно проводить модернізацію своїх існуючих виробничих фондів та їх оновлення, як правило, виробнича сфера у цьому випадку не є джерелом економічних небезпек, вона забезпечує стабільність роботи всієї системи, збуту продукції та дилерської мережі.

Основною метою, завданням функціонування системи економічної безпеки суб'єкта господарювання є запобігання нанесенню збитків в результаті розкрадання фінансових та матеріально-технічних коштів, знищення майна та цінностей, витоку, розголошення чи несанкціонованого доступу та використання джерел конфіденційної інформації, порушення роботи засобів виробництва та управління бізнес-процесами на підприємстві, доведення підприємства до банкрутства, запобігання нанесенню шкоди персоналу підприємства. Зміст поняття системи безпеки підприємства є комплексним та містить ряд елементів, в тому числі об'єкт та суб'єкт безпеки.

Узагальнюючи зазначимо, що економічна безпека — не тільки комплекс заходів протидії загрозам, але й здатність системи забезпечити ці заходи, здатність гарантувати стабільність розвитку і досягнення цілей цього розвитку. Систему економічної безпеки можна представити як стан захищеності суб'єкта господарювання від потенційних загроз та втрат всіх підсистем економічної системи компанії в цілому та як стан стабільного та максимально ефективного функціонування підприємства.

Ключові слова: управління, управління системою економічної безпеки, підприємства, економічна безпека.

Список використаних джерел

1. *Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності в умовах глобальної фінансової кризи: [монографія].* О.А. Кириченко, О.І.Захаров, М.П. Денисенко та ін. К.: Дорадо-Друк, 2010. 412с.
2. *Захаров О.І. Побудова комплексної системи забезпечення економічної безпеки підприєм-*

ства. Вчені записки Університету КРОК. 2008. № 18. С. 44-52

3. Захаров О.І. Теоретичні основи забезпечення економічної безпеки підприємства. Вчені записки Університету КРОК. 2012. №32. т.2. С.80-84

4. Алькема В.Г., Літвін Н.М., Кириченко О.С. Економічна безпека інноваційного підприємства.. К.: ВНЗ Університет економіки та права «КРОК», 2015. 320 с. https://library.krok.edu.ua/media/library/category/navchalni-posibniki/alkema_0012.pdf

5. Кириченко, О. (2025). Інформаційно-аналітичні, репутаційні, цифрові, технологічні аспекти управління системою економічної безпеки підприємств, банківських установ їх вплив та оцінювання. Вчені записки Університету «КРОК», (1(77), 203–210. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2025-77-203-210>

6. Алькема В.Г. Параметри економічної безпеки підприємств як логістичної системи. Системи обробки інформації. 2010. № 3(84). С. 98-99

7. Сумець А.М. Обеспечение безопасности функционирования логистических образований. Системи обробки інформації. 2010. №3(84). С.160-161